

Sándor Csaba Don Giovanni és Egyed Apollónia Donna Elvira szerepében

(Mozart: Don Giovanni, a Kolozsvári Magyar Opera vendégjátéka a Primavera Fesztiválon az Erkel Színházban)

A Magyar Állami Operaház Primavera-sorozatán belül, április 4-én láthatta Budapest közönsége, az Erkel Színházban a Kolozsvári Magyar Opera legújabb produkcióját, a Don Giovannit. Ez azért is aktuális, mert az első Mozart-opera, melyet magyar földön bemutattak éppen ez volt, 1826-ban, Kolozsvárott. Bizony elég nagy kihívás ennek az operának a megrendezése. Selmeczi György, aki egyben az előadás karmestere is, megpróbált a túlzottan klasszikus és az értelmezhetetlen, ötletgazdagokból felépített modern rendezések között megtalálni az arany középutat, ami sikerült is neki. Mert bizony egyes rendezők úgy vélik, már ódivatú az, ha a címszereplőt elnyelik a lángok, ezért más megoldást keresnek. Az pedig eléggé egyszerű, ha a zenekari árok a pokol, és oda rohan le Giovanni. Akkor ott vannak a modern túlzók; nemrég láttam egy német operaházi felvételt, ahol egy gázipalack robban fel, és úgy semmisül meg a főhős. Itt viszont az általa, az opera cselekményében meggyilkolt kormányzó sírja nyeli el, s kerül a halál birodalmába. Természetesen ezzel a megoldással is lehet vitatkozni, de amilyen orbitális, ocsmány rendezések mennek a színházi világban, ahhoz képest, ez egy konzervatív dolog.

Vizsgáljuk meg először is, hogy mi áll a Don Juan-mítosz háttérében. Mert bár többen egy szexőrült vadállatot látnak benne, mégsem az. A nagy földrajzi felfedezések idején a tudósok rájöttek arra, hogy elégtelen az ismeretük a bolygónkról. S az irodalom erre úgy reagált, hogy megszületett két vándormítosz. Az egyik a Faust. Az öreg tudós az ifjúság italát kéri Mefisztótól, hogy minél nagyobb tudásra tegyen szert. A másik a Don Juan. A spanyol lovag azért hajszolja a nőket, hogy egy-egy ölelésben a világ egy részét szorítsa magához. Számptalan mű született a Don Juan-tematikán belül, s azok közül is legértékesebb és legnépszerűbb Mozart operája. Ami úgynevezett dramma giocoso, azaz játékos dráma, vagyis tulajdonképpen félig meddig komédia is és tragédia is. A darab telis-tele van apró vicces jelenetekkel, komikus emberi tulajdonságok

megjelenítésével, ugyanakkor már a nyitány alatt érezni lehet a sötét végkifejletet. Kierkegaard azt írja, hogy a középkor sokat tud „mesélni” egy hegyről, „amely egyetlen térképen sem található: a Venus-hegyről. Az érzékiség itt lel otthonra, itt ünnepli vad örömeit, mert az érzékiség egész birodalom, egész állam. Ebben a birodalomban nincs helye a nyelvnek, sem a gondolkodás megfontoltságának, sem a fáradságos reflexiónak, itt egyedül a szenvedély elementáris hangja szól, az örömök zenéje, a részegség vad lármája, itt egyedül az örökös mámort élvezik. Ennek a birodalomnak elsőszülötte Don Juan.” A lovag viszont nem orvul ő, hanem mindig párbajban, s ettől az alapelvtől nem tért el a kolozsvári előadás rendezője sem.

Bevallom, amikor megtudtam, hogy a színpadon lesz a zenekar, máris a '80-as évek rettenetes Ljubimov-féle adaptációja jutott eszembe, ahol szintén fenn játszottak a zenészek, és a borzalmas rendezést csak a remek énekesek tudták elfeledtetni. Itt viszont nem zavaró a zenekar színpadi jelenléte. Középen, egy erkély alatt játszanak, és monitorok segítségével láthatják az énekesek a karmestert. A színpad jobb oldalán a falakon keresztek, ami a keresztény világot, a baloldalon vörös színű, pokolbeli figurák, ami a kárhozatot szimbolizálja. Ladenják Andrea jelmeztervező gondolatvilágát dicséri, hogy nagyon hasonló színű ruhát adott a címszereplőnek és Donna Elvirának. Hiszen az operából is kiderül, hogy Elvira a címszereplő párja, az is lehet, hogy felesége, s ez a nő, aki igazán szereti. Persze dühös rá, hogy megcsalja, de mindent megtesz azért, hogy Giovanni ne kárhozzon el, s a végén már nem Donna Annán, a kormányzó lányán látható fekete ruha, a gyász miatt, hanem Elvirán.

A címszerepet éneklő Sándor Csaba, fiatal kora ellenére nemcsak kimagasló zenei tehetsége, gyönyörű, árnyalatokban gazdag hangja, hanem szerepformálása, tiszta szövegmondása révén is a magyar operajátzás egyénisége. Pezsgőáriáját szűnni nem akaró tapssal jutalmazták. Játékán érződött a főhős szemlélete: „ha egy nőhöz hű vagyok, akkor a többiekhez vagyok kegyetlen.” A Donna Annát játszó Fülöp Tímea fiatal, világos színű, gyönyörű hangja, tökéletes technikája elsősorban zenei élményben részesített. A szerep drámai színei és aspektusai mintegy az éneklésen kívül, az alakítás egyéb, színészi tartományaiban eredményesen fogalmazódtak meg. Egyed Apollónia Elviráját a líraiság és drámaiság hatotta át, sugárzó egyénisége és atmoszférateremtő képessége elvarázsolta a közönséget. Ha van intelligens éneklés és színészi alakítás, akkor az övé az. Szép a hang, pontosak a ritmusok, helyes a frazeálás. Emellett nem egyszerűen játszik, hanem jelen van. Barta Lóránt Don Ottaviója szereposztásbeli tévedés. Nem bírta a magas hangokat, áriáját kinnal hallgattuk végig. Holott szép hang, de nem erre a szerepre való. Ügyelnie kell, hogy mit vállal el, különben sajnos idejekorán elmegy a hangja. Sándor Árpád inkább ügyes, mint tökéletes Leporello, ha nem is egy Walter Berry. Ahol kevés a hang azt színjátékkal pótolja, ahol kevés a technika, azt meg szövegmondással. A Zerlinát alakító Chiuariu Líviától nemcsak szép és érzékeny, a partnerre is reagáló éneklést, hanem finoman nőies szerepalakítást is kaptunk. Végre egy igazán jó hangú és játszásban remeklő Masetto: Szilágyi János. Őt nem egy „futottak még” kategóriából vették elő. A produkció – és általában Mozart operája – nem kevéssé a zenekar vállán nyugszik. A zenészek körében nagyon népszerű Selmeczi György által vezette együttes igazán profi együttes., talán a nyitányt nem kellett volna annyira elkapkodni.

A végzetes sírkő

Írta: Medveczky Attila
2017. május 08. hétfő, 13:16 -

Selmeczi azt írja az előadásról: „nem polemizálok senkivel, azt szeretném, ha a művészek és a közönség is magával Mozarttal léphetne eleven, katartikus, csaknem egész életre megtisztító dialógusba.” Bízunk benne, hogy ez többeknek sikerült is.

Medveczky Attila